

Competenties Herstelondersteunende begeleider in functie 5 / Langdurige Zorg Netwerk GGZ Kempen

Binnen de partners die deel uitmaken van Functie 5 en het Langdurige Zorgteam van het Netwerk GGZ Kempen zijn we samen op zoek gegaan naar de belangrijkste competenties (kennis, vaardigheden, attitudes) voor een begeleider die op een herstelondersteunende manier met personen met een psychische kwetsbaarheid op weg gaat. Dit document is het resultaat van het samenbrengen van de ideeën van cliënten/bewoners, families, medewerkers en directies van de verschillende partners van F5/LZ, aangevuld met wat in de literatuur als belangrijke competenties naar voor komt.

Voor de definities van 'herstel', 'herstelondersteuning' en 'herstel ondersteunende zorg' verwijzen we naar de visietekst van de Werkgroep Herstel van het Netwerk GGZ Kempen.

We zijn gekomen tot een kader van 16 competenties die hieronder verder worden toegelicht:

1. GOED BEGRIP VAN HERSTELONDERSTEUNENDE ZORG

- Zie definities Werkgroep Herstel
- ≠ alles kan en alles mag

2. PRESENTIE

- 'Er zijn' voor cliënten¹ en hun systeem
- Aandachtig en laagdrempelig tussen de cliënten aanwezig zijn (niet voortdurend in de verpleegpost)
- Vanuit een welgemeende interesse naar de cliënt gaan
- Weten wat er leeft bij cliënten
- Samen dingen doen

3. OPENHEID

- Goed kunnen luisteren
- Met een open geest en een gezonde nieuwsgierigheid de cliënt benaderen
- Kunnen luisteren naar de waarden en normen van de ander, zonder oordelen
- Ook minder evidente onderwerpen moeten aan bod kunnen komen
- Jezelf openstellen, ook een beetje van jezelf toevertrouwen aan de cliënt

4. MATURITEIT

- Autonomoos kunnen handelen
- Zich niet verstoppen achter regels
- Kunnen handelen vanuit gezond verstand, niet over-problematiseren
- Verantwoordelijkheid durven nemen
- Kalm kunnen blijven
- Kunnen bemiddelen bij conflicten

---

¹ Met 'cliënt' wordt bedoeld 'cliënt/bewoner/persoon met een psychische kwetsbaarheid'

5. ECHTHEID

- Bewust zijn van de eigen kwetsbaarheid en deze op een gepaste manier kunnen inzetten
- Eerlijkheid: niet altijd meegaan met de cliënt, ook negatieve boodschappen kunnen geven, je eigen mening durven geven, niet 'te braaf' zijn, niet rond de pot draaien.
- Vermijden van een therapeutentaaltje, 'gewoon', spontaan communiceren
- Duidelijke boodschappen geven, zodat de cliënt weet waar hij aan toe is
- Eigen grenzen kunnen aangeven, het zelf soms ook eens niet weten is ok

6. BEWONER BENADEREN ALS UNIEK PERSOON

- Contact maken met wie de cliënt is als persoon en proberen hem echt te leren kennen (wie hij² is, zijn (levens)verhaal, waar hij belang aan hecht, hoe hij de toekomst ziet,...)
- De cliënt benaderen als mens in zijn context, verder dan de kwetsbaarheid, ook de gezonde stukken zien
- Samen zoeken naar zingeving
- Zo veel mogelijk aansluiten bij het tempo van de cliënt
- Empathische houding

7. KRACHTGERICHT WERKEN/EMPOWERMENT

- Krachten zien en stimuleren om ze te benutten
- Zelfredzaamheid versterken, zichzelf overbodig proberen te maken, durven loslaten
- Niet direct willen/moeten oplossen
- Bewoners informeren, adviseren en soms uitdagen om een stapje verder te gaan (positive risk taking)
- Soms ook (tijdelijk) overnemen indien dit nodig is
- Verantwoordelijkheid zoveel mogelijk bij de cliënt laten

8. AANDACHT VOOR GEZONDHEID

- Aandacht hebben voor en ondersteunen van gezondheid zowel op lichamelijk (medicatie, somatische zorg,...) als psychisch vlak (bv. werken met een signaleringsplan)

9. POSITIVITEIT

- Basishouding van hoop en optimisme, op een authentieke manier (geloofwaardig)
- Kansen geven, vertrouwen geven, geloven in cliënten (≠ oneindig kansen geven)
- Enthousiasme
- Regelmatig een schouderklopje geven
- Troost en steun zijn
- Engagement uitstralen
- Initiatieven nemen

10. EVENWAARDIGHEID

- Waarderen van ervaringskennis, naast professionele kennis
- Geen 'schoolse' houding, het voortdurend beter weten, niet betuttelen

---

² Met 'hij' wordt 'hij/zij' bedoeld

11. CREATIEF DENKEN

- 'Out of the box'-denken, verder dan het direct voor de hand liggende

12. VOORTDUREND REFLECTEREN EN ZICH VERDER ONTWIKKELEN

- Reflecteren over het eigen handelen
- Feedback kunnen geven en ontvangen, kunnen omgaan met kritiek
- Info verzamelen en netwerken
- Leergierig zijn

13. AANDACHT VOOR DE CONTEXT/NETWERK VAN DE PERSOON MET EEN KWETSBAARHEID

- Erkennen, benutten en stimuleren van de ondersteuning van de cliënt door belangrijke anderen (familie, vrienden,...)
- Aanmoedigen en ondersteunen van de cliënt om een netwerk uit te bouwen
- Aandacht voor de context in elke fase van de begeleiding
- Met de triade (cliënt, context, begeleider) werken op basis van gelijkwaardigheid

14. HUMOR

- (Jezelf) kunnen relativiseren
- Humor gepast kunnen gebruiken in het contact met de cliënt

15. SAMENWERKEN

- Streven naar zoveel mogelijk continuïteit in de zorg, de principes van getrapte en geschakelde zorg hanteren
- Moeilijkheden en onzekerheden durven bespreekbaar maken binnen het team
- Als team de genomen beslissingen samen dragen en uitvoeren om de continuïteit te waarborgen
- Netwerken om zorg te optimaliseren

16. BEVORDEREN VAN DESTIGMATISERING

- Kwartiermaken
- Normaliserend spreken over psychische kwetsbaarheid naar de buitenwereld